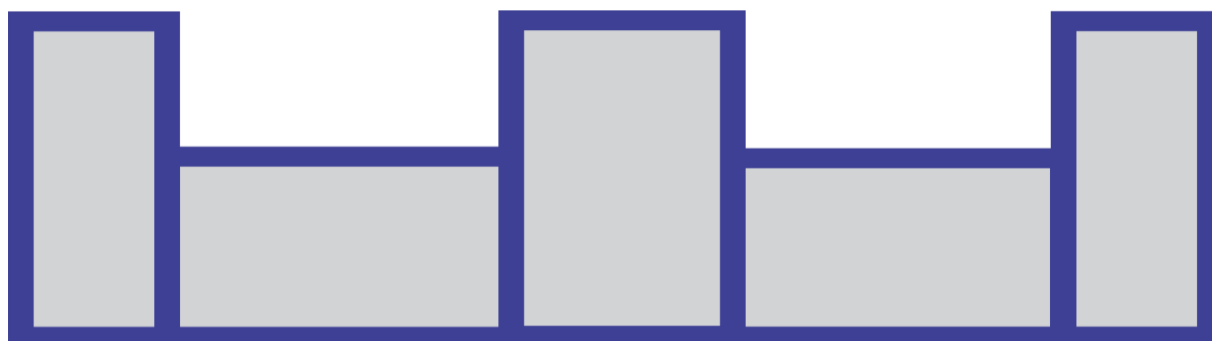

ДЕСЕТТИ ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГ НА КВАЛИТЕТ НА ДЕБАТА ВО СОБРАНИЕ

СОБРАНИЕТО ПОД ЛУПА

**Засилување на политичката дебата
и делиберативниот дискурс**

МАЈ 2015

ДЕСЕТТИ ИЗВЕШТАЈ ОД МОНИТОРИНГОТ НА КВАЛИТЕТОТ НА ДЕБАТАТА ВО СОБРАНИЕТО

(МАЈ 2015)

Институтот за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и Институтот за Источна и Централна Европа и Балканот (ИЕКОБ) почнувајќи од јуни 2014 до мај 2015 година го следат нивото на квалитет на дебатата во Собранието. Мониторингот се одвива во рамките на проектот „Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ финансиски поддржан од Европската Унија. Во текот на периодот на мониторинг ќе бидат изготвени десет месечни извештаи за квалитетот на дебатата во Собранието. Пред вас е последниот, десетти, извештај кој се однесува на собраниската дебата во месец мај 2015.

Со примена на „Индексот за квалитет на дебата“¹ според неколку параметри се оценува секој поединечен говор на учесниците на пленарните седници и седниците на девет собраниски комисији одбрани според нивното значење за политичката дебата и политичката култура во државата.

Целта на мониторингот е на емпириски начин да се дојде до сознание колку се аргументирани расправите во законодавниот дом и колку се земаат предвид различните ставови и во која мера истите придонесуваат кон содржината на законите.

Истовремено, во рамки на проектот, се одвива и мониторинг на неколку национални медиуми² со цел да се анализира во која мера јавноста е запознаена со суштината на собраниските расправи и со содржината на аргументите изнесени на седниците од страна на пратениците.

По секој мониториран месец јавноста е информирана преку извештаи за клучните наоди од мониторингот на дебатата во Собранието и на медиумското известување.

А. РЕЗИМЕ

Пратениците во мај ја зголемија меѓусебната интеракција ако се земе предвид дека, споредено со претходниот месец, се намали процентот на индивидуални говори, а се зголемија репликите и контрарепликите. Тоа е индикатор дека пратениците во овој период почесто влегувале во дискусии околу точките од дневниот ред на Собранието споредено со април. Сепак и во мај според типот на говорите најголем дел отпаѓаат на индивидуални говори - 70%.

¹ Индексот за квалитет на дебата (Discourse Quality Index) е создаден од група водечки светски теоретичари на делиберативната (дебатна) демократија. Индексот претставува методологија која овозможува емпириско истражување на квалитетот на дебатите чија форма и содржина се исклучително важни за демократијата во едно општество. Индексот последните десетина години е употребен за истражувања на дебатата во Европскиот парламент и во парламентите на Германија, Швајцарија и американскиот Конгрес.

² Мониторингот на медиумите ги опфаќа националните телевизии Сител, Телма, Алсат-М и МРТ2 на албански јазик и весниците Дневник, Слободен печат, Утрински весник, Вечер, Коха и Лајм.

Зголемен е бројот на дискусии во кои пратениците ги поврзуваат своите позиции и аргументи со општото добро на сите граѓани. За сметка на тоа, намален е процентот на дискусии во кои пратениците биле неутрални, односно не ги поврзуваа своите аргументи со можни придобивки или последици за ниту една група во општеството.

Во мај, пратениците нешто поретко ги поткрепуваат своите ставови со по два и повеќе аргументи споредено со април. Процентот на вакви дискусии во мај достигна 47% (во април – 51%).

Пратениците на набљудуваните седници најчесто ги образложуваа своите позиции со по два и повеќе аргументи, а зголемен е и процентот на образложенија со по еден аргумент. Дискусии кои се оценети како “слаби”, што означува образложение без целосни аргументи се забележани во 12% од вкупните дискусии.

Како и во текот на целиот мониторинг, пратениците и во мај повторно не успеаја да се убедат во исправноста на своите аргументи и секој остана во својот „ров“. Повторно не е забележан случај пратеник да ја промени позицијата поради поквалитетни аргументи изнесени во расправата. Сепак, забележани се два случаи кога пратеници ја променија позицијата, но без образложение од кои причини го прават тоа.

Опозицијата претставена од 11 пратеници во мај имаше удел во дискусиите од 20% што е зголемување споредено со април. Ова зголемување во одредена мера се должи и на тоа што опозицијата е претставена од еден пратеник повеќе за разлика од претходните месеци кога опозицијата беше претставена од 10 пратеници.

Поголем интерес за дискусија кај пратениците во мај предизвикаа седницата посветена на пратенички прашања до владата, предлогот за избор на членови на Владата³, предлог законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на потрошувачи и годишниот извештај на Народната Банка на Република Македонија. Голем дел од останатите точки од дневниот ред поминаа со мала и еднострани или без никаква дискусија.

Со сето ова, заклучокот е дека јавноста повторно остана посиромашна за квалитетна дебата за дел од законските решенија. Испуштена е можноста преку дискусија да се тестира валидноста и издржаноста на изнесените аргументи на пратениците како и можноста тие да бидат оспорени или надополнети, што би придонело за носење на поквалитетни закони во прилог на општото добро и јавниот интерес.

³ На седницата за избор на нови членови на Владата пратениците дискутираа за предлогот за нови министри за внатрешни работи и за транспорт и врски откако претходните министри Гордана Јанкулоска и Миле Јанакиески поднесоа оставки од функциите. На нивно место Собранието го прифати предлогот на Владата и ги избра Митко Чавков за министер за внатрешни работи и Владо Мисајловски за министер за транспорт и врски.

Б. МЕТОДОЛОГИЈА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

„Индексот за квалитет на дебата“ овозможува секој поединечен говор изнесен на седниците да се кодира според неколку главни карактеристики:

- Степен на аргументираноста на говорот;⁴
- степен на почит на говорникот кон другите пратеници и нивните аргументи;
- отвореност за прифаќање на туѓите аргументи и менување на сопствените ставови под сила на квалитетни аргументи изнесени во расправата;
- дали пратениците образложуваат во име на чии интереси ги застапуваа своите ставови;
- дали пратениците можат непречено да ги изнесат своите ставови и
- во која мера е застапен недоличен говор.

Со мониторингот се опфатени расправите во следните работни тела во Собранието:

- Пленарни седници;
- Комисија за уставни прашања;
- Комисија за финансии и буџет;
- Комисија за политички систем и односи меѓу заедниците;
- Комисија за избор и именувања;
- Комисија за локална самоуправа;
- Комисија за европски прашања;
- Анкетна комисија за заштита на слободите и правата на граѓанинот;
- Законодавно правна комисија.

В. ПОЛИТИЧКИ КОНТЕКСТ

Согласно Уставот, Собранието ја има законодавната власт и е составено од 123 пратеници. Пратениците се избираат на непосредни избори, по пат на пропорционални изборни листи за мандат од четири години. На последните парламентарни избори, одржани во април 2014 година, партијата Внатрешна македонска револуционерна организација – Демократска партија за македонско национално единство (ВМРО-ДПМНЕ) освои 61 пратеник, а нивниот коалиционен партнер со кој ја формираат Владата, Демократската унија за интеграција (ДУИ), освои 19 пратеници. По еден пратеник во Собранието освоија партиите на Граѓанска опција за Македонија (ГРОМ) и Национална демократска преродба (НДП). Пратеникот кој мандатот го доби од НДП и покрај одлуката на партијата да го бојкотира Собранието се приклучи кон пратеничката група на ДУИ. Со тоа, пратеничката група на ДУИ брои 20 пратеници.

⁴ Под степен на аргументираност се земаат предвид бројот на аргументи со кои пратеникот ги образложува своите позиции во говорот без притоа да се навлегува во вистинитоста или валидноста на аргументите. Притоа не се земаат предвид аргументи кои јасно и недвосмислено се надвор од темата на дебата.

Од почетокот на мониторингот до објавувањето на овој извештај, пратениците од најголемата опозициска коалиција предводена од Социјалдемократскиот сојуз за Македонија (СДСМ), која на изборите освои 34 мандати, ја бојкотираат работата на Собранието.⁵ Во месец февруари во Собранието опозициски дејствуваа десет пратеници, седум од Демократската партија на Албанците (ДПА) и тројца од опозициската коалиција на СДСМ кои одлучија да ги прифатат мандатите. Мнозинството во Собранието во ноември ја започна процедурата за одземање на мандатите на 31 опозициски пратеник кои го бојкотираат парламентот. Постапката, до објавувањето на овој извештај, сè уште не е завршена. Кон крајот на јануари, Зоран Заев, лидерот на опозицијата предводена од СДСМ на прес-конференции почна да ги објавува таканаречените „бомби“, односно наводни прислушувани аудио снимки за високи државни функционери. На 30 март претставници на двете најголеми партии ВМРО-ДПМНЕ и СДСМ се сретнаа во Брисел на преговори за разрешување на политичката криза со посредство на тројца пратеници⁶ од Европскиот парламент. Лидерите на двете партии ги повториле преговорите и на 15 април, меѓутоа, како и првиот пат средбите не донесоа решение ниту поместување во политичката состојба. Во мај беа одржани две лидерски средби помеѓу лидерите на четирите најголеми политички партии во Македонија. Целта на лидерските средби беше да се изнајде решение за политичката криза, меѓутоа и овие средбите не успеаа да донесат решение за актуелната политичката состојба.

На осми мај партијата Демократска обнова за Македонија (ДОМ) која има еден пратеник во Собранието (Лилјана Поповска) одлучи да ја напушти владејачката коалиција. Според партијата со овој чекор тие ќе придонесат кон олеснување на тензијата на политичката сцена. Со оваа промена владејачкото мнозинство во моментот брои 81 пратеник, а опозицијата 11 пратеници.

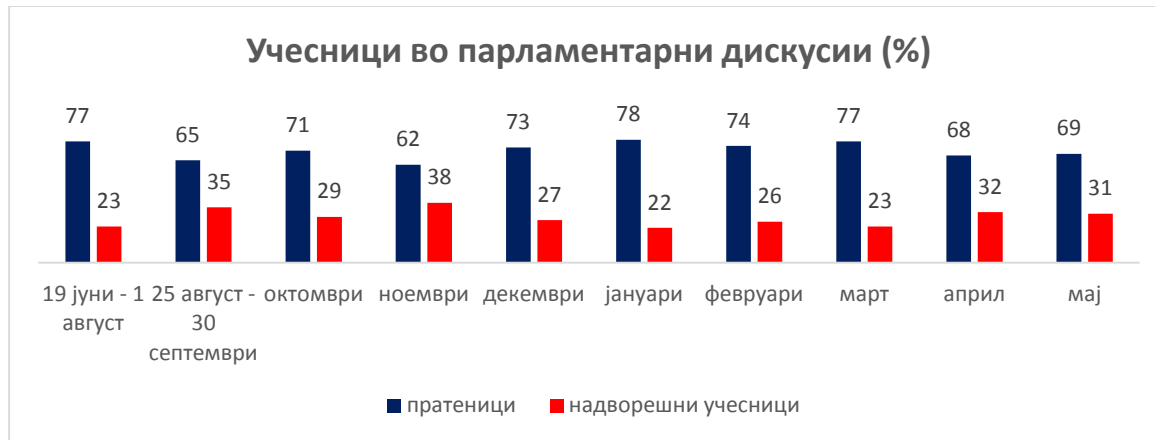
Г. НАОДИ ОД МОНИТОРИНГОТ

Овој извештај ја опфаќа дебатата во Собранието во периодот од 1 до 30 мај 2015. Анализирани се вкупно 150 говори на учесници во дебатите на вкупно 8 седници од кои 6 се пленарни и 2 се седници на работни тела. Од седниците на работните тела, следени се по една седница на Комисија за финансирање и буџет и Комисија за европски прашања.

Од вкупниот број на мониторирани говори, 103 се на пратеници во Собранието, а 47 на надворешни учесници како министри, претставници на министерства, други државни и јавни институции. Овој извештај се однесува само на говорите на пратениците.

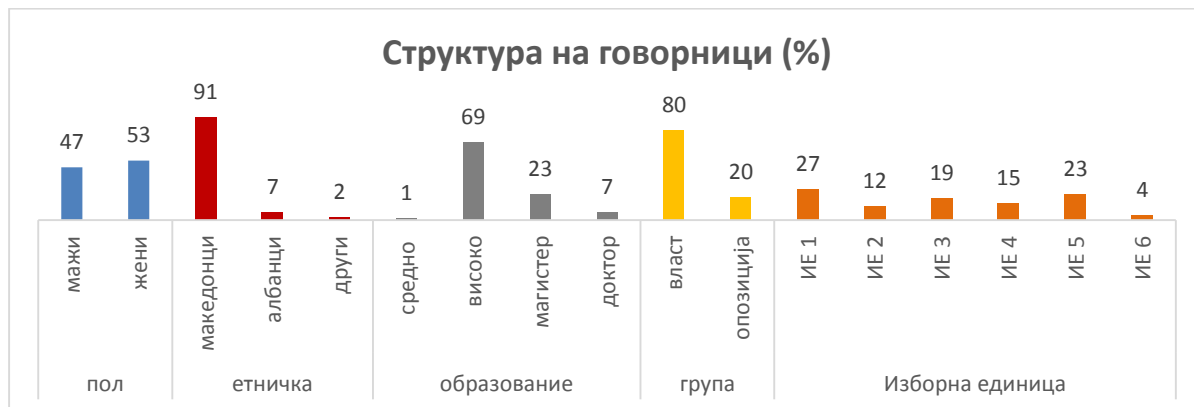
⁵ Опозициските пратеници Роза Топузовска Каревска од Либерално демократската партија, Солза Грчева и Љубица Буралиева од СДСМ одлучија да ги прифатат пратеничките мандати освоени на изборите и покрај одлуката на опозициската коалиција за бојкот на работата на Собранието.

⁶ Во разговорите во Брисел меѓу претставниците на владејачката ВМРО-ДПМНЕ и на опозиционата СДСМ посредуваа пратениците од Европскиот парламент Иво Вајгл, Ричард Ховит и Едуард Кукан.

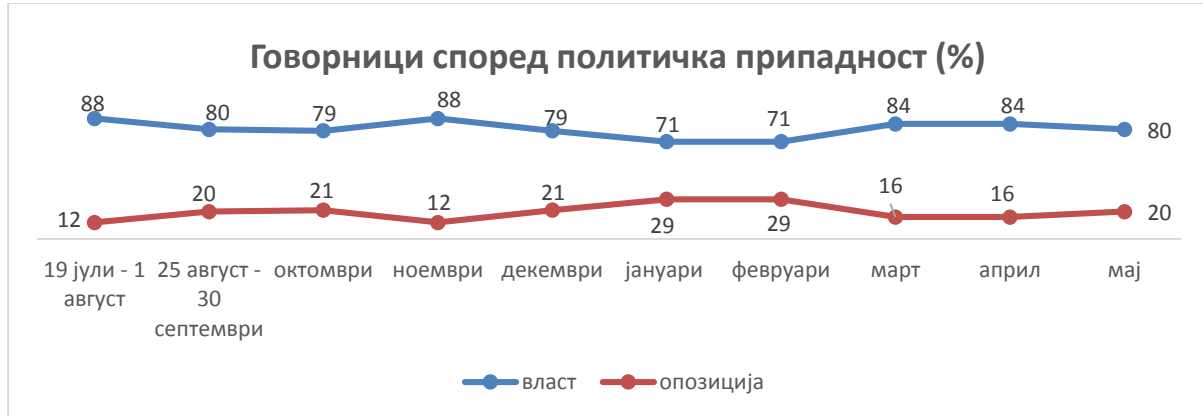

Во однос на демографските карактеристики на говорниците пратеници, според:

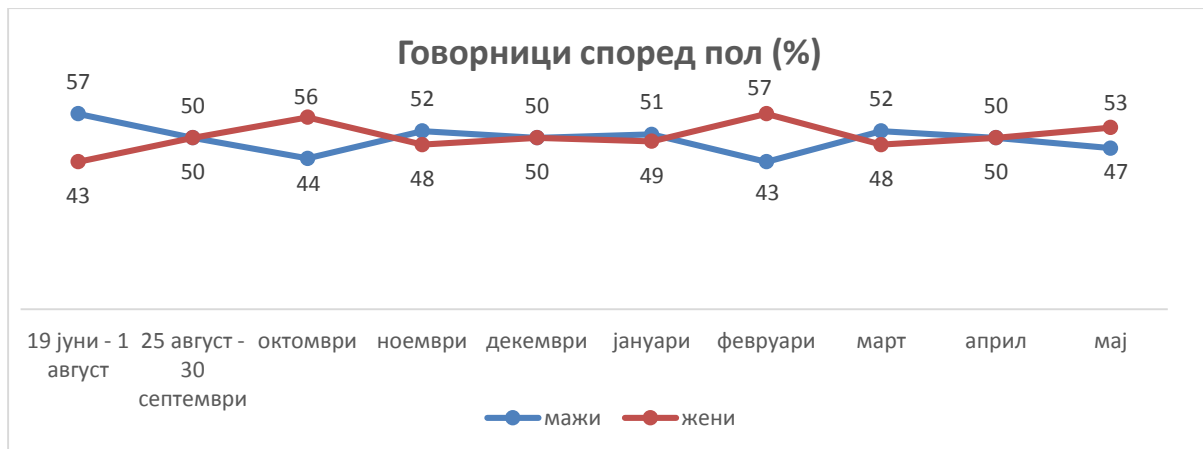
- Пол: 47% се мажи, а 53% се жени.
- Етничка припадност: 91% се етнички Македонци, 7% етнички Албанци, 2% се други.
- Образование, 69% се со високо образование, 23% магистри 7% доктори по науки, а 1% се со средно.
- Во мај на набљудуваните седници најактивни беа пратениците од првата изборна единица, а најмалку дискусии имаа пратениците од шестата изборна единица.

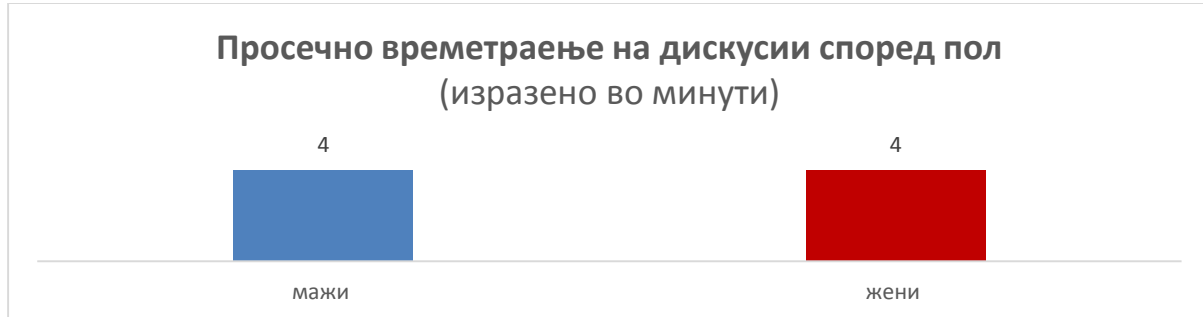
Во мај опозициските пратеници на мониторираните седници го зголемија уделот во дискусиите од 16% во април на 20%. Опозициските пратеници највисокиот удел во дискусиите го имаа во месеците јануари и февруари кога достигнаа 29%.

На мониторираните седници во мај жените го зголемија својот удел во говорите на 53%. Поголем удел кај жените имало единствено во периодот 19 јуни - 1 август. Треба да се земе предвид дека пратениците жени се 35% од вкупниот број на пратеници во актуелниот состав на Собранието.

Ако вкупното време на дискусиите се подели според полот на пратениците кои земале збор на мониторираните седници произлегува дека секоја дискусија на пратениците мажи и жени траела во просек по 4 минути.

Според уделот, ако вкупното време на мониторираните дискусии се подели на вкупниот број на прифатени мандати од страна на пратениците произлегува дека во април во просек секој пратеник од мнозинството (81 пратеници) говорел по 4, а секој од опозицијата (11 пратеници) по 7 минути. Ако пак вкупното време на дискусиите се подели само на пратениците кои земале збор на мониторираните седници, произлегува дека секој говор изнесен од опозициски пратеници траел просечно 3 минути, а од пратениците од мнозинството во просек по 4 минути.

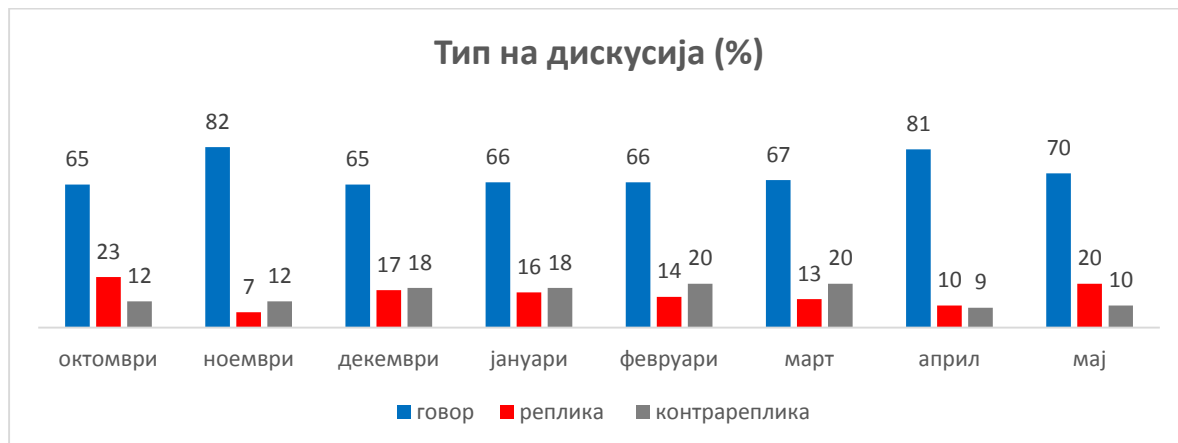

I. ТИП НА ГОВОРИ И ИНТЕРАКЦИЈА

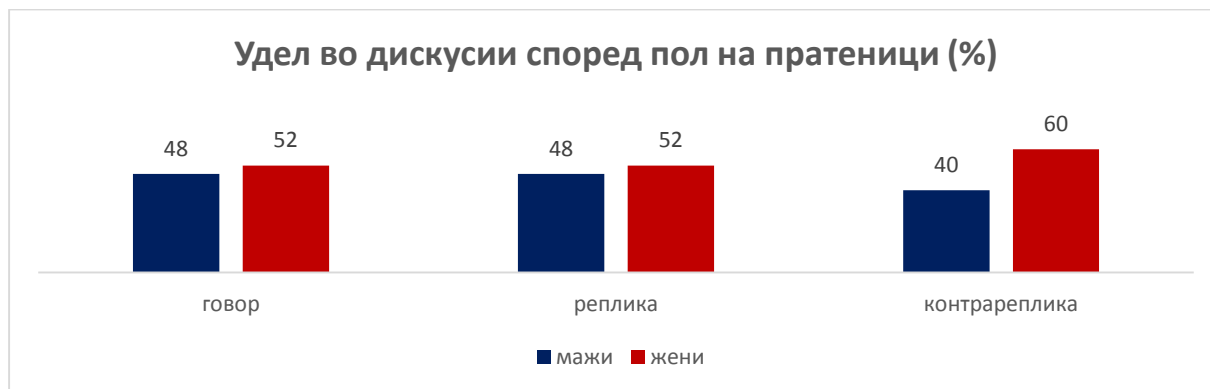
Мониторингот во мај покажа зголемување на процентот на репликите на највисоко ниво во последните седум мониторирани месеци. Процентот на репликите се искачи на 20% што е 10% повеќе отколку во април. За сметка на тоа се намали процентот на говорите за 11% споредено со април. Контрарепликите остануваат речиси еднакво застапени како и во претходниот месец. Притоа, како реплики се сметаат и одговорите кои ги даваат членовите на владата на пленарните седници посветени на пратеничките прашања. Растот на процентите на репликите и контрарепликите може да се смета за индикатор за посилна интеракција меѓу учесниците на

седниците и поголема размена на аргументи во прилог на темите од дневниот ред на седниците.

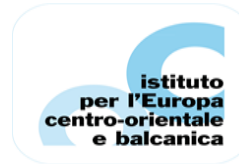

На набљудуваните седници пратениците мажи повторно го намалија учеството во дискусиите во однос на минатите месеци и дадоа 48% од индивидуалните говори, 48% од репликите и 40% од контрарепликите. Пратениците жени пак дадоа 52% од индивидуалните говори, 52% од репликите и 60% од контрарепликите.

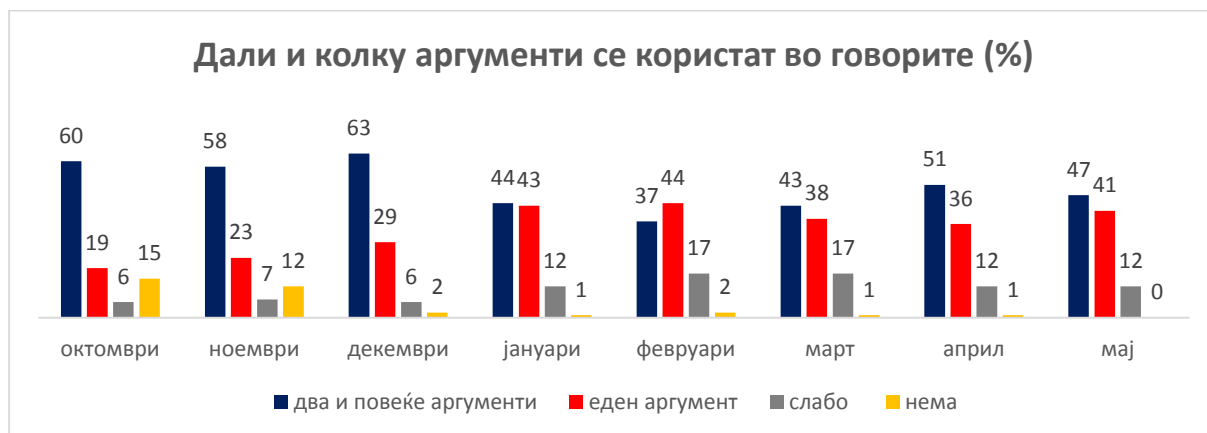
II. СТЕПЕН НА АРГУМЕНТИРАНОСТ НА ГОВОРОТ

Од мониторираните говори на пратениците, според Индексот за квалитет на дебата, во мај бројот на дискусији во кои говорниците своите позиции и ставови ги бранат со два и повеќе аргументи бележи благо опаѓање споредено со претходниот месец. Во мај вакви се 47% од дискусиите споредено со 51% од април. Во споредба со претходните месеци тоа е зголемување за 4% во однос на март, 10% во однос на февруари и за 3% во однос на јануари. Сепак во мај процентот на дискусији во кои се идентификувани два и повеќе аргументи е помал отколку во месеците октомври, ноември и декември.

Во мај со по еден аргумент се поткрепени 41% од дискусиите што е 5% повеќе споредено со април. Во 12% од случаите аргументацијата била слаба што е идентично како и во април. Дискусиите во кои аргументацијата е оценета како „ слаба“ се намалени за 5% споредено со февруари и март. Аргументацијата е оценета како слаба во дискусиите во кои образложението кое го дал говорникот не е доволно за да се смета за еден целосен аргумент.

Во месеците март, февруари и јануари се забележа тренд на намалување на аргументираноста на дискусиите со два и повеќе аргументи споредено со претходните месеци. Истовремено се зголеми процентот на дискусиите со еден аргумент и на дискусиите со слабо образложение. Исто така, во периодот од декември до мај на минимум се сведени дискусиите во кои говорниците воопшто немаат образложение. На мониторинганите седници во мај не е забележана дискусија во која е говорникот воопшто немал образложение.

III. СИЛА НА ПОДОБАР АРГУМЕНТ

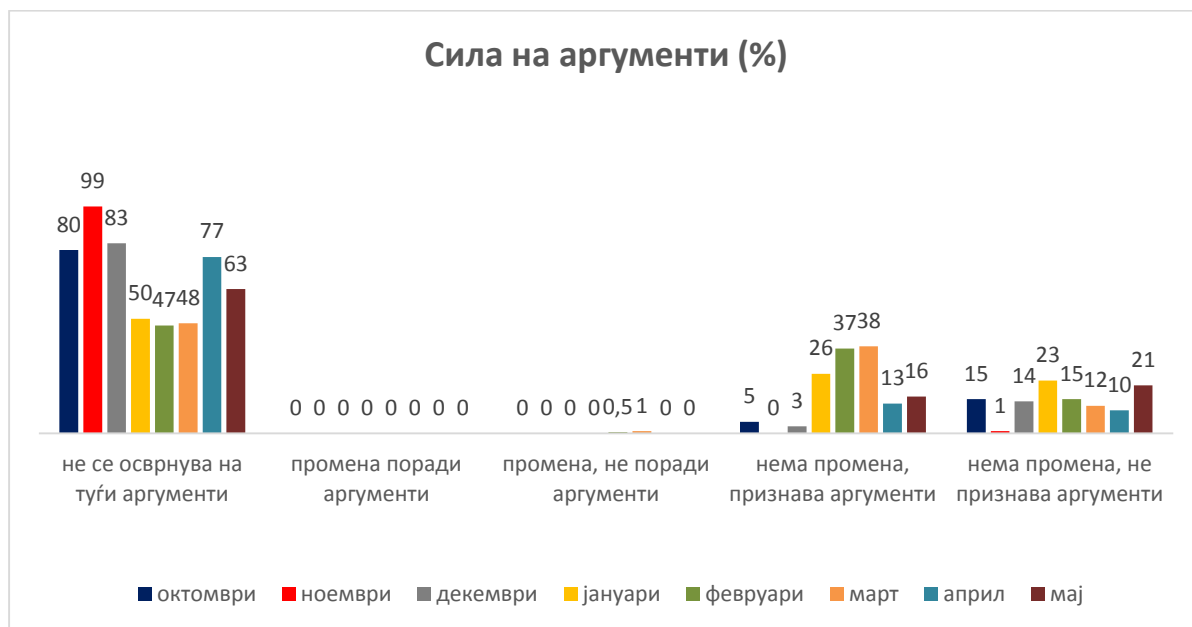
На мониторираните седници во мај, како и претходните мониторирани периоди, ниту еден говорник во Собранието не настапил со една позиција за потоа да укаже дека ја менува позицијата поради подобри аргументи изнесени во расправата од страна на други говорници. Во досегашниот мониторинг, промена на позицијата поради поквалитетни аргументи е забележана само еднаш во првиот мониториран период (19 јуни – 1 август).

Во мај, во 16% од дискусиите говорниците ја признале вредноста на аргументите на другите дискусанти што е скоро идентично како во април, но е драстично помалку споредено со март кога процентот изнесуваше 38%. Тоа укажува дека дел од говорниците на седниците имале исти позиции со другите учесници во расправите па искажале почитување кон нивните аргументите. Друг дел од говорниците имале различни позиции, но искажале почит и ја признале вредноста на спротивставените аргументи изнесени од соговорниците. Меѓутоа, признавањето на вредноста на туѓите аргументи во ниту еден случај не довело до менување на позициите на говорниците.

Во 21% говорниците не ја признале вредноста на аргументите изнесени од други учесници, ниту ја промениле својата позиција, ова претставува зголемување за 11% споредено со претходниот месец. Овој процент бил повисок единствено во јануари -23%.

Во 63% од дискусиите говорниците воопшто не се осврнале на аргументите изнесени од другите учесници на седниците. Тоа е намалување на овој процент споредено со април, но сепак овој процент е повисок отколку во јануари, февруари и март.

IV. ПОЧИТ КОН УЧЕСНИЦИ

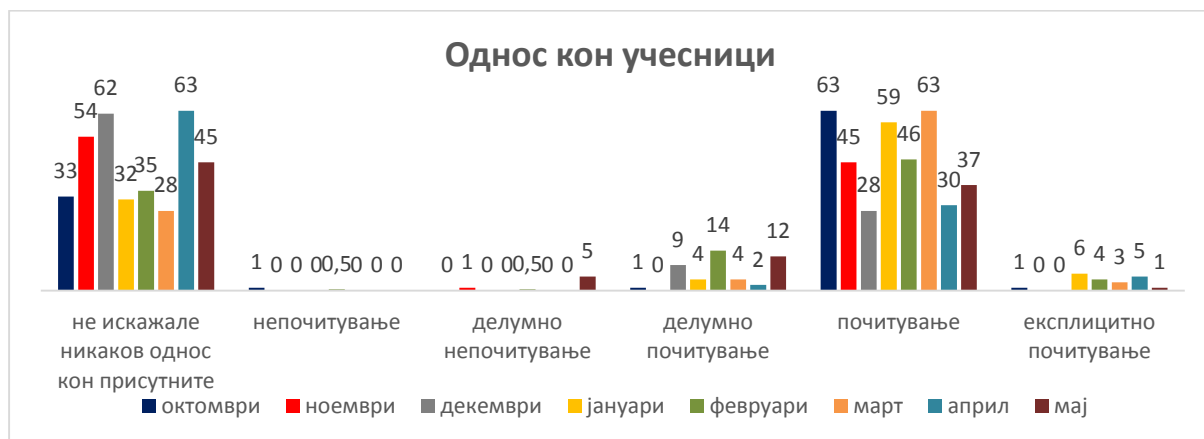
Во мај споредено со април пратениците нешто почесто изразуваа почит кон другите пратеници, а нешто поретко немаа никаков однос кон другите учесници на седниците. Во мај пратениците во 37% од дискусиите изразиле почит кон другите пратеници, а во 45% не искажале никаков однос кон другите учесници на седниците. Во април говорниците во 30% од дискусиите изразиле почитување кон другите учесници, а во 63% останале неутрални односно не искажале никаков однос кон другите пратеници.

Степенот на делумно почитување е зголемен за 10% проценти споредено со април и изнесува 12%. Делумното почитување значи дека говорниците во поголем дел од своите дискусии биле неутрални или искажувале почитување кон другите учесници, но во мал дел упатиле и лични, или партиски напади навреди. Промена се бележи и кај процентот на дискусии во кои е забележано делумно непочитување. Во мај овој процент изнесува 5% споредено со минатите месеци кога речиси и немало такви дискусии. Делумно непочитување значи дека говорникот во

поголем дел од својот говор упатува лични и партиски напади и навреди, но во помал дел има неутрален однос или искажува почитување кон другите учесници.

Во 1% од случаите говорниците искажале експлицитно почитување. Експлицитното почитување пред сè значи дека пратениците во своите дискусии упатувале лични или партиски пофалби кон другите учесници на седниците. Во мај на мониторинганите седници не се забележани дискусии во кои пратениците искажале целосно непочитување кон другите учесници.

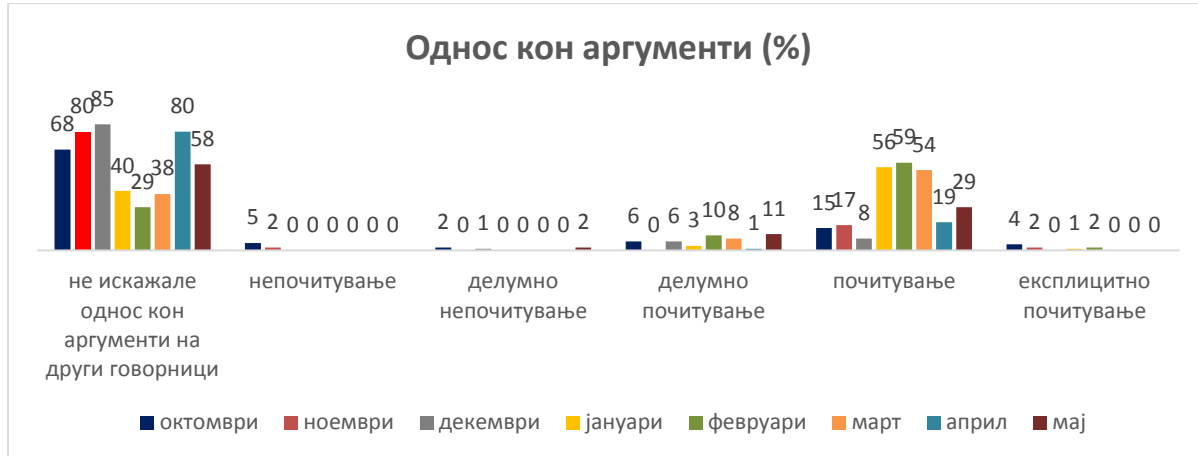

V. ПОЧИТ КОН АРГУМЕНТИ

Во април пратениците најчесто беа неутрални, односно не се произнесуваа кон аргументите на другите говорници. Тоа е забележано во 58% од дискусиите што е сериозно намалување во споредба со април кога вакви беа 80% од дискусиите.

Во мај процентот на дискусии во кои е искажана почит кон аргументите на другите говорници е зголемен за 10% споредено со април и достигна 29%. Искажувањето на почит кон аргументи, највисокото ниво од почетокот на мониторингот го достигна во првиот мониториран период 19 јуни – 1 август кога тоа е забележано во 74% од дискусиите. Во декември пак пратениците искажаа најмалку почитување, односно во само 8% од случаите.

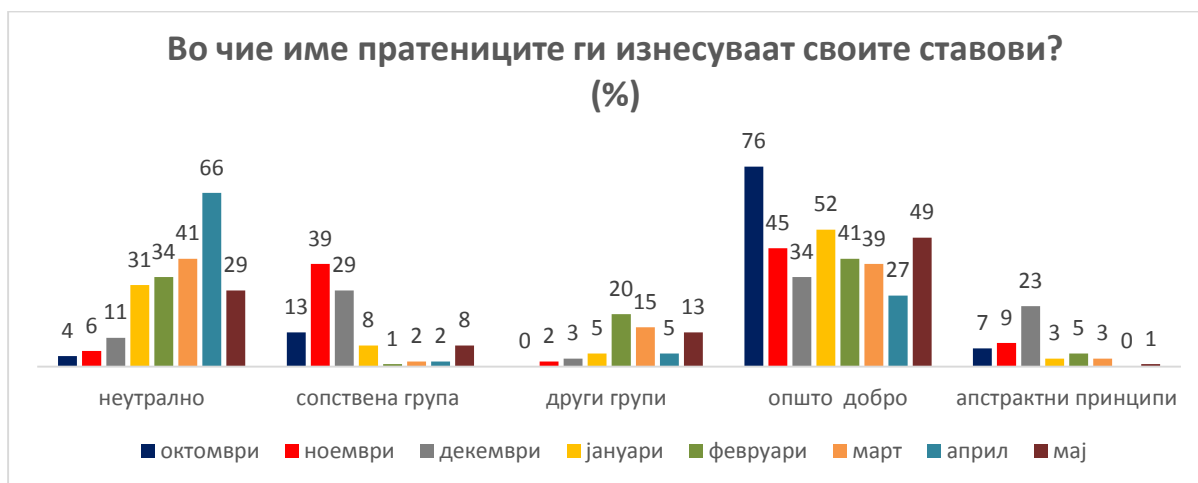
Во мај во 11% од дискусиите говорниците искажаа делумно почитување на аргументите на останатите говорници. Тоа значи дека во поголем дел од дискусиите се неутрални или искажуваат почитување, но во помал дел искажуваат непочитување кон аргументите на другите говорници. Зголемен е и процентот на дискусии во кои е изразено делумно непочитување кон аргументите на другите говорници. Притоа, не се забележани случаи на целосно на аргументите изнесени од други пратеници, ниту случаи во кои е изразено експлицитно почитување.

VI. ОПФАТ НА ОБРАЗЛОЖЕНИЕ И ПРЕКИНИ

Во мај во 29% од говорите, учесниците беа неутрални, односно не ги поврзаа своите аргументи со придобивки или последици за некоја етничка, верска, социјална група или партија. Овој процент е понизок споредено со април, март, февруари и јануари.

За сметка на намалувањето на процентот на дискусиите во кои пратениците беа неутрални, во мај зголемен е процентот (49%) на дискусиите во кои пратениците ги поврзаа своите аргументи со придобивки или последици за доброто на сите граѓани односно со општото добро. Во 13% од дискусиите, говорниците ги поврзуваа своите аргументи со придобивки или последици за други групи односно различни социјални и професионални групи во општеството или со другите етнички и политички групи. Дискусиите во кои пратениците ги поврзаа своите аргументи со придобивките или последиците за сопствената група се зголемија за 6% и достигнаа 8%.

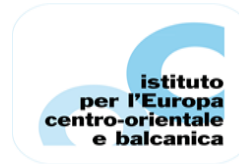

VII. НЕДОЛИЧЕН ГОВОР

Во поглед на недоличниот говор, учесниците во мониторираните собраниски дебати во овој период генерално се воздржуваа од негово користење. Во мај не се забележани случаи кога пратеници употребиле недоличен говор кон други личности учесници на седниците. Исто така, не е забележан случај на ограничување на пратениците при нивните излагања од говорниците.

Д. ЗАКЛУЧОЦИ:

- Вкупно 20% од дискусиите на мониторираните седници во мај им припаѓаат на опозициски пратеници што означува повторен раст на уделот на опозицијата во собраниските расправи. Тоа е повеќе од април и март кога овој процент изнесуваше само 16%. Ова зголемување се должи и на тоа што во мај опозицијата е претставена од еден пратеник повеќе за разлика од претходните месеци. Во мај опозицијата во Собранието брои 11 пратеници откако партијата ДОМ ја напушти владејачката коалиција.
- Според полот на говорниците пратеници, жените беа позастапени со 53%, за сметка на тоа мажите беа застапени со 47% од сите дискусии.
- Пратеничките прашања, Предлогот за избор на членови на Владата на Република Македонија, предлог законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на потрошувачи и годишниот извештај на Народната Банка на Република Македонија предизвикаа нешто поголема дискусија меѓу учесниците на седниците. Голем дел од останатите точки од дневниот ред поминаа со мала и еднострана или без никаква дискусија.
- Пратениците во мај почесто ги поткрепуваа своите ставови со по два и повеќе аргументи споредено со претходниот месец. Два и повеќе аргументи се идентификувани во 47% од сите дискусии на мониторираните седници. Истовремено се зголеми процентот на дискусии во кои пратениците ги поткрепуваат своите ставови со по еден аргумент за 5%. Притоа бројот на дискусии во кои пратениците имале слабо образложение останува ист (12%) како и во април.
- Се намали процентот на дискусии во кои пратениците воопшто не се осврнуваат на други дискусии за 14%, а се зголеми процентот на дискусии во кои пратениците не го менуваат својот став, но ја признаваат вредноста на аргументите изнесени од други пратеници за 10%. Процентот на дискусии во кои говорниците воопшто не се осврнуваат на аргументите изнесени од други говорници мај изнесувал 63%.
- Учесниците на седниците повторно не покажаа интерес и подготвеност за менување на ставовите поради поквалитетни аргументи изнесени во расправата. Во мај се забележани само два случаи во кои пратеници ја смениле својата позиција, но не образложило од кои причини го прават тоа.

- Во мај говорниците поретко беа неутрални споредено со април. Тоа значи дека не ги поврзуваа своите аргументи со придобивки и последици за ниту една етничка, социјална или политичка група или со општото добро за дури 37%. За сметка на тоа се зголемија процентите на дискусии во кои говорниците ги поврзувале своите аргументи со придобивки за општо добро (49%), сопствени групи (8%) и други групи (13%).
- Се зголеми процентот на дискусии во кои пратениците искажале почитување кон другите пратеници за 7% споредено со април. Истовремено за 10% се зголемија и дискусиите во кои пратениците искажуваат почит кон аргументите на други учесници на седниците.
- Пратениците се воздржуваа од употреба на недоличен говор, а во овој период ниту еднаш не е искажано ниту целосно непочитување кон другите учесници или нивни аргументи.
- Дискусијата околу поголемиот дел од законските предлози останува генерално слаба и не овозможува преку јавна дебата да се тестира валидноста и издржаноста на подготвените и изнесените аргументи на пратениците. Со тоа се пропушта можноста аргументите да бидат оспорени или надополнети, а со тоа јавноста е осиромашена за различни гледишта кои би придонеле за изработка на поквалитетни одлуки во прилог на општото добро и јавниот интерес.

Проектот „Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и делиберативниот дискурс“ е финансиран од страна на Европската Унија.

Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Институт за демократија „Социетас Цивилис“ – Скопје (ИДСЦС) и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.